

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
İÇİNDEKİLER	9
KRONOLOJİ	15
GİRİŞ	17

BİRİNCİ BÖLÜM

İUS CIVILE VE DOĞAL HUKUKÇU OLARAK CICERO

I. STOA FELSEFESİNİN KÖKLERİ	21
A. İlk Dönem Stoa Felsefesi	22
1. Stoa'ya Göre Varlığın Özü: Ateş	24
2. Stoa'ya Göre Tanrının, Doğanın ve İnsanın Özü: Logos	25
3. Stoa'ya Göre Bilim: Meyve Bahçesi	27
4. Stoa'ya Göre Devlet: Evrensel Egemenlik	29
5. Değerlendirme	30
B. Orta Dönem Stoa Felsefesi	33
1. Panaitios	34
2. Poseidonus	35
3. Değerlendirme	39
C. Son Dönem Stoa Felsefesi	39
II. CICERO'NUN STOA FELSEFESİ	40
A. Cicero'nun Erdem Üzerine Stoacı Analizleri	42
1. Bilgelik (Sapientia)	42
2. Adalet (Justitia)	44
3. Cesaret (Fortitudo)	47
4. İtidal (Temperantia)	48
B. Cicero'nun Hukuk Üzerine Stoacı Tespitleri	49
III. CICERO'DA İUS NATURALE DÜŞÜNCESİ	50
A. Dar Anlamıyla Ius Naturale	50
1. Ius Naturale - Tanrısal Adalet Farkı	51
2. Ius Naturale – Volksgeist'tan Doğan Adalet Farkı	53

3. Değerlendirme	55
B. Evrensel bir sistem olarak Ius Naturale	56
C. Adaletin Temeli	59
D. Aequibilis (Eşitlik)	61
1. Köleler	63
2. Kadınlar	67
a. Tutela Mulierum (Zorunlu Erkek Vesayeti)	67
b. Mirasçılık.....	70
c. Adsızlık	70
E. Aequitas (Hakkaniyet)	72
1. Secare Partis (Alacaklıların Borçluyu Parçalama Hakkı)	74
2. Addictus (Alacaklının Borçluyu Hizmetçisi Yapma Hakkı)	76
F. Masumiyet Karinesi	77
G. Yasaların Geriye Yürümezliği – Kazanılmış Hak Anlayışı	79
H. Meşru Müdafaa	80
IV. CICERO'DAN SONRA IUS NATURALE	81
A. Seneca'ya göre Ius Naturale	81
B. Marcus Aurelius'a Göre Ius Naturale	82
C. Gaius'a Göre Ius Naturale.....	83
D. Ulpianus'a Göre Ius Naturale	85
E. Augustinus'a Göre Ius Naturale.....	86
F. Aquinalı Thomas'a Göre Ius Naturale.....	87
V. CICERO'DA HUMANITAS DÜŞÜNCESİ	89
A. İlkçağ Felsefesinde Humanitas Anlayışı	89
B. Stoa Felsefesinde İnsanın Konumu.....	91
C. Cicero'nun Humanitas Anlayışı.....	92
1. Siyasi Retorik.....	94
2. Serimleyici Retorik	95
3. Adli Retorik.....	96
a. Klasik Retorik Öğeler	97
(1) Ethos	98
(2) Pathos	99
(3) Logos.....	99
b. Reductio ad Absurdum (Saçmalığa Varım)	100
c. Analogia (Benzeştirme).....	101

d. İmalı Soru Sorma	101
e. Cicero'nun Adli Retoriğinin Genel Değerlendirmesi	102
VI. CİCERO'DAN SONRA HUMANITAS	102
VII. DEĞERLENDİRME	104

İKİNCİ BÖLÜM

ANAYASAL YAPI VE CUMHURİYETÇİ OLARAK CİCERO

I. ROMA'DA CUMHURİYET FİKRİ	105
A. S.P.Q.R.	105
B. Res Publica	107
C. Politeia (πολιτεία).....	109
II. ROMA'NIN CUMHURİYET DÖNEMİNDEKİ ANAYASAL YAPISI.....	110
A. Monarşi Yerine Halk Egemenliği (M.Ö. 509).....	110
B. Leges Duodecim Tabularum: Yasaların Alenileşmesi (M.Ö. 451-449)	113
C. Plebs Sınıfına Temsil Yetkisi Verilmesi (M.Ö. 445).....	115
D. Lex Licinia Sextia: Magistratus'lukların Kurulması (M.Ö. 367).....	116
E. Lex Hortensia: Halkoylamalarının Bağlayıcı Hale Gelmesi (M.Ö. 287).....	117
F. Leges Corneliae: Cumhuriyet İçin Diktatörlük (M.Ö. 81-80).....	119
G. Leges Iuliae: Cumhuriyete Karşı Diktatörlük (M.Ö. 44).....	124
H. Lex Titia: Cumhuriyet Umutlarının Tamamen Sönmesi (M.Ö. 43).....	129
III. CİCERO'NUN CUMHURİYET SAVUNUSU	131
A. Özgür Toplum Roma	131
B. Karma Yapılı Devlet Anlayışı	134
C. Küresel Roma Devleti.....	135
D. Roma'nın Erdemli Vatandaş İdeali.....	137
E. Cicero'nun Anayasal Tasarıları.....	139
1. Tek İdeal Anayasa.....	139
a. Monarşik Unsur.....	140
b. Aristokratik Unsur	142
c. Demokratik Unsur	143
2. Hukukun Üstünlüğü (Hukuk Devleti).....	146
3. Erdemli Devlet Adamlığı.....	150
4. Değerlendirme	153
IV. CİCERO'NUN CUMHURİYET İÇİN VERDİĞİ FİİLİ MÜCADELE	154
A. Sulla'nın Diktatörlüğüne Karşı Cicero	155

B.	Catilina'nın Darbe Girişimine Karşı Cicero	157
C.	Clodius Pulcher'in Otoriter İdaresine Karşı Cicero	160
D.	Caesar'ın Diktatörlüğüne Karşı Cicero	162
E.	Marcus Antonius'un Diktatörlüğüne Karşı Cicero	165
V.	DEĞERLENDİRME	167

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ROMA'DA SINIF MÜCADELESİ VE EQUITES SÖZCÜSÜ OLARAK CICERO

I.	ROMA'DA SINIFLAR KADEMELENMESİ	169
A.	Roma Kralları	169
B.	Patricii Sınıfı	170
1.	Büyük Aileler	170
2.	Diğer Patricii Aileler	171
3.	Genel Değerlendirme	171
C.	Plebs Sınıfı	171
1.	Equites (Atlılar)	172
a.	Krallık Döneminde Equites (M.Ö. 753-509)	172
b.	Cumhuriyetin İlk Döneminde Equites (M.Ö. 509-264)	173
c.	Orta Cumhuriyet Döneminde Equites (M.Ö. 264-133)	174
d.	Cumhuriyetin Son Döneminde Equites (M.Ö. 133-27)	175
e.	İmparatorluk Döneminde Equites (M.Ö. 27 - M.S. 476)	176
2.	Alt ve Orta Düzey Plebs Sınıfı	177
3.	Değerlendirme	178
D.	Socii (Müttefikler)	178
E.	Eyalet Halkı (Provinciales)	180
F.	Konuklar (Hospitia)	181
G.	Barbarlar	181
H.	Marjinalize Edilmiş Gruplar (Köleler, Gladyatörler, Azatlılar)	182
İ.	Değerlendirme	184
II.	SINIFLAR ARASI ÇATIŞMADA CICERO'NUN KONUMU	184
A.	Equites Zümresi Sayesinde İyi Bir Öğrenim Görmesi	185
B.	Equites Zümresi Sayesinde Başarılı Avukat Olması	186
C.	Equites Zümresi Sayesinde Başarılı Bürokrat Olması	188
D.	Equites Zümresi Sayesinde Siyasette Başarılı Olması	189
III.	ROMA'DA SINIFLAR ARASI ÇATIŞMALAR VE CİCERO'NUN TAVRI	193

A. Özgür İnsanlar - Köleler Çatışması	194
1. Sicilya Köle İsyanları	194
2. Spartacus İsyanı.....	195
B. Romalılar – Socii (Müttefikler) Çatışması.....	196
C. Patricii (Kurucu Babaların Soyunu) - Plebs (Tâbiler) Çatışması	197
1. Sosyal Sınıf Olarak Senatus.....	201
2. Nobilitas (Aileden Bürokratlar) - Novo Homus (Türediler) Çatışması	201
3. Optimates (Seçkinler) - Populares (Halkçılar) Çatışması	203
a. Spurius Cassius Vecellinus.....	204
b. Spurius Maelius.....	205
c. Marcus Manlius Capitolinus.....	205
d. Gracchus Kardeşler	206
(1) Tiberius Gracchus.....	206
(2) Gaius Gracchus.....	208
e. Catilina Olayı	210
f. Clodius Pulcher.....	216
g. Caesar	217
h. Marcus Antonius'un Söylevi.....	221
IV. DEĞERLENDİRME	222
SONUÇ	229
KAYNAKÇA	235